

Till Riksdagens kulturutskott

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en reform av myndigheterna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde (RP 31/2025)

Finlands svenska författareförening (FSF) tillvaratar medlemmarnas ideella samt allmänna och gemensamma ekonomiska intressen och bevakar deras författarrätt. Föreningen grundades 1919 och har idag 190 medlemmar. Medlemmar i föreningen är professionella skönlitterära författare som skriver på svenska i Finland.

FSF tackar för möjligheten att ge utlåtande till kulturutskottet om regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om en reform av myndigheterna inom undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. FSF fokuserar i sitt utlåtande enbart på reformen av Centret för konstfrämjande, Taike.

Alla förändringar som berör konstnärsfältet är relevanta och viktiga för konstnärsorganisationerna. Det är problematiskt att lagförslaget gjorts utan en ordentlig beredning där alla berörda parter hade hörts. Vi oroar oss över att det nu görs förändringar med oklara följder och att fungerande strukturer raderas på grund av effektivitetsiver. Vi oroar oss över att beredarna avsiktligt lämnar viktiga och tidigare lagstadgade principer utanför lagens trygga villkor. Det gläder oss att det namn som föreslås för det nya verket även poängterar konsten. Konst och kultur är olika saker, trots att många överlappningar och likheter finns.

Trots iveren att rationalisera administrationen måste vissa grundvärderingar fortsättningsvis klargöras, inte bara i den nya myndighetens arbetsordning utan också i själva lagtexten. Det är av allra största vikt att den rådande principen om armlängds avstånd skrivs in i lagen, och att det tydligt framgår att det i de viktiga beslut som berör konstnärerna fortsättningsvis är konstnärerna som bestämmer. Det bör även förtydligas att en av det nya verkets uppgifter, i likhet med dess föregångares, är att främja konstnärernas arbetsvillkor.

Kollegial bedömning bör ingå i lagtexten om det nya verk som i framtiden ska administrera frågor som berör konstnärerna. Kollegial bedömning är en viktig förutsättning för att också i fortsättningen garantera ett högklassigt och livskraftigt finländskt konstnärsfält. Det är en förutsättning för att det nya verket ska kunna etablera sig som en stark aktör med säker grund. I en myndighetsreform måste målsättningen vara att på alla sätt säkra trovärdigheten för den nya myndigheten. Detta sker bäst genom att via det viktigaste verktyget, själva lagtexten, garantera att den instans vars främsta uppgift är att jobba för den fria konsten gör det enligt tydliga premisser.

Gällande det nya konst- och kulturrådet och expertpanelen vill vi poängtera hur viktigt det är att de organ som fattar beslut om konstnärernas verksamhetsförutsättningar fortsättningsvis har en stark och trovärdig roll som expertorgan. Det finns en väletablerad struktur där konstnärsorganisationerna, som är medlemsstarka föreningar med många års erfarenhet av det professionella konstnärsfältet i Finland, har möjlighet att nominera personer till de olika expertorganen. FSF föreslår att en viss kvot alltid utnämns utgående från nomineringarna från konstnärsorganisationerna. En bra kvot kunde vara minst hälften av representanterna i expertpanelen. Det är givetvis möjligt att notera konstnärsorganisationernas förslag också då den andra hälften av expertpanelen tillsätts.

Helsingfors, 23.5.2025

Johanna Sandberg

Verksamhetsledare
Finlands svenska författareförening